

ADVIES

Algemene Raad

26 november 2009

AR/KVE/ADV/003

Advies samenwerking in het hoger beroepsonderwijs

Advies samenwerking in het hoger beroepsonderwijs

1 Situering

1.1 Het project HBO-SAM

Ter voorbereiding van de implementatie van het hoger beroepsonderwijs vroeg de vorige minister van Onderwijs en Vorming Frank Vandenbroucke de Vlor een proefproject op te zetten over samenwerking tussen verschillende onderwijs- en opleidingsverstrekkers. In december 2007 ging het Vast Bureau van de Vlor in op deze vraag en gaf het startschot voor het project 'HBO samenwerking'(HBO-SAM).

Hoofddoel van dit project was de zoektocht naar generieke knelpunten en kritische succesfactoren voor samenwerking tussen onderwijsinstellingen van verschillende onderwijsniveaus. In dit verband konden projecten worden opgestart met betrekking tot:

- oriëntering, heroriëntering en begeleiding van lerenden;
- organisatie van een gemeenschappelijk bestaand aanbod en afstemming van het aanbod;
- organisatie van de praktijkcomponent van een opleiding;
- flexibilisering en ontwikkelen van andere vormen van aanbod van onderwijs;
- professionalisering.

Vooraleer een brede projectoproep te lanceren, werd de opgedane ervaring van het EVK-HOSP-project in kaart gebracht. In april 2008 werden de onderwijsinstellingen betrokken bij het hoger beroepsonderwijs dan uitgenodigd om samenwerkingsprojecten in te dienen: hogescholen, centra voor volwassenenonderwijs en instellingen secundair onderwijs, al dan niet in combinatie met andere onderwijs- en opleidingsverstrekkers (VDAB, Syntra, CDO, onderwijsinstellingen met een 7de jaar BSO, DKO, ...) of sectorale organisaties en sociale partners. Van de 44 aanvragen werden er 13 geselecteerd. Zij konden gedurende het schooljaar 2008-2009 een halftijds projectmedewerker aanstellen. De resultaten van deze individuele projecten en van het project HBO-SAM zijn terug te vinden in een rapport dat werd goedgekeurd door het Vast Bureau van 12 november 2009.¹

Sinds de projectoproep is het kader voor het hoger beroepsonderwijs nog significant gewijzigd. Zo werden de bepalingen met betrekking tot kwaliteitszorg aangepast en werd er een onderscheid gemaakt tussen Se-n-Se en HBO5. Dit advies is enkel van toepassing op HBO5 en werd gevoed door de conclusies van het eindrapport. De stuurgroep van het project HBO-SAM, onder voorzitterschap van Eric Halsberghe, bereidde het advies voor.

De Algemene Raad bracht dit advies uit op zijn vergadering van 26 november 2009 met eenparigheid van stemmen.

1.2 Opbouw van het advies

Het eerste deel van dit advies geeft de globale conclusies van het HBO-SAM-project weer. In de beleidsaanbevelingen wordt een antwoord gegeven op de vragen en knelpunten die de projecten hebben opgeworpen.

¹ VAST BUREAU, Eindrapport Samenwerking Hoger Beroepsonderwijs, 12 november 2009.

2 Vaststellingen uit het project HBO-SAM

2.1 De samenwerking werkt

Het hoger beroepsonderwijs is pas op sporen gezet. Er zijn heel wat actoren betrokken bij de verdere uitwerking ervan. Het gaat zowel om instellingen secundair onderwijs, centra voor volwassenenonderwijs, hogescholen als de publieke opleidingsverstrekkers VDAB en Syntra. Door het grote aantal spelers zal samenwerking noodzakelijk zijn.

Op verschillende fronten werd met succes nieuwe netwerkvorming gerealiseerd. Er werden samenwerkingsverbanden uitgetest. Deze vertoonden onderling een grote heterogeniteit. Onderwijsinstellingen van verschillende onderwijsniveaus en de publieke opleidingsverstrekkers hebben de kans gegrepen om de verschillende methodieken, culturen, programma's en structuren van de betrokken partners te leren kennen.

Uit de werking van de samenwerkingsprojecten blijkt duidelijk dat deze een stimulans zijn geweest tot succesvolle samenwerking tussen de verschillende instellingen.

Daarnaast bevestigen de projectresultaten de knelpunten die al in vorige adviezen van de Vlor werden aangehaald.²

2.2 Samenwerking rond trajectbegeleiding

Zowel in hogescholen als in centra voor volwassenenonderwijs is geen vast kader voor trajectbegeleiding voorzien. Bij de start van de projecten werd overleg tussen trajectbegeleiders van verschillende onderwijsinstellingen sporadisch en op informele basis georganiseerd. Hieruit blijkt dat netwerkvorming van leertrajectbegeleiders de meest praktische vorm is om samenwerking op te starten.

Daarnaast blijken de gemengde opdrachten van lesgevers een goede insteek te vormen voor samenwerking. Docenten die door een lesopdracht in verschillende onderwijsniveaus de mogelijkheid hebben om de verschillen in doelstellingen, aanpak, etc. te ervaren, zijn goed geplaatst om de meest optimale leerladders voor een heterogene groep van lerenden aan te duiden.

In een aantal projecten zijn de onderwijsinstellingen van verschillende niveaus ingeplant op een zelfde campus. Deze geografische situatie blijkt een positieve factor te zijn voor wederzijdse informatie-uitwisseling, zonder een noodzakelijke voorwaarde te zijn voor een doorgedreven samenwerking.

Een gemeenschappelijke intake werd in geen enkel van de projecten gerealiseerd. Wel werd onderzoek gevoerd naar niveau-overstijgende screeninginstrumenten.

2.3 Expertiseontwikkeling over het sociaal statuut van de lerende

In zijn advies over het voorontwerp van decreet over het hoger beroepsonderwijs wees de Vlor op het ontbreken van een statuut voor de lerende. Alle lerenden hebben immers recht op duidelijkheid over hun economische, sociale en fiscale situatie tijdens hun opleiding, ongeacht de aanbieder van de opleiding die ze volgen of de arbeidspositie waarin ze zich

² ALGEMENE RAAD, Advies over de discussienota hoger beroepsonderwijs, 22 november 2007. ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet hoger beroepsonderwijs, 9 oktober 2008.

bevinden.³ De expertise-uitwisseling tussen de partners van de verschillende projecten bevestigde dit gegeven.

Pogingen om tot een succesvolle trajectbegeleiding en eventuele heroriëntering te komen, botsen op een ondoorzichtig kluwen van verschillende randvoorwaarden. Deze onduidelijkheid vormt een remmende factor bij heroriëntering. Het gaat om moeilijkheden in verband met kinderbijslag, studeren met een leefloon of werkloosheidsuitkeringen, financiering van studies met opleidingscheques en het betaald educatief verlof. Voor studenten in hogescholen en universiteiten werd deze problematiek reeds door de Vlor behandeld.⁴ Mutatis mutandis geldt hier hetzelfde voor het hoger beroepsonderwijs. Toch zijn er enkele essentiële verschilpunten met het sociaal statuut van studenten in hogeschool en universiteiten:

- Aangezien de inschrijvingsgelden geregeld worden op basis van het onderwijsniveau waarin het HBO5 georganiseerd wordt, kan een lerende in het hoger beroepsonderwijs voor dezelfde opleiding geconfronteerd worden met verschillende bedragen van inschrijvingsgelden naargelang de instelling (hogeschool of CVO) waar hij is ingeschreven;
- Studentenvoorzieningen worden enkel voorzien worden in hogescholen en niet in centra voor volwassenenonderwijs. Instellingen hoger onderwijs worden echter niet gefinancierd voor studentenvoorzieningen voor HBO5-studenten;
- In de huidige regelgeving is het zo dat enkel lerenden die kiezen voor een HBO5-opleiding in een hogeschool, recht hebben op een studietoelage. Lerenden in een HBO5-opleiding van een centrum voor volwassenenonderwijs hebben geen recht op studiefinanciering.

2.4 Transparant opleidingsaanbod

In de projecten werden bruggen gebouwd tussen verschillende aansluitende opleidingen. Het gaat hier over alle mogelijke leerladders en niet alleen over de aanvullingstrajecten tussen de bestaande HBO5-opleidingen in het volwassenenonderwijs en instellingen secundair onderwijs en aansluitende professionele bacheloropleidingen in de hogescholen. Ook schakeltrajecten van VDAB-opleidingen en SYNTRA-trajecten naar de HBO5-opleidingen en bruggen tussen opleidingen in een 7de jaar TSO (die nu ondergebracht zijn in Se-n-Se) en aansluitende opleidingen in het hoger beroepsonderwijs of de professionele bachelor kwamen aan bod.

Naast de aanvullingstrajecten die lerenden de mogelijkheid geven tot studieduurverkorting in een aansluitende vervolgopleiding, werden verlichte vervolgtrajecten uitgestippeld. Dit zijn trajecten waarbij de totale studieduur van een aansluitingstraject niet verkort wordt in vergelijking met het standaard instaptraject, maar het traject wel lichter gemaakt wordt door het verlenen van vrijstellingen op basis van EVC/EVK.

In het kader van deze projecten werden verschillende benamingen geïntroduceerd voor de bruggen tussen aansluitende opleidingen van verschillende onderwijsniveaus. Zo ontstonden de termen 'roadmap', 'metroplan' of 'competentiematrix' voor de overzichten van de gerealiseerde competenties of leerinhouden van de verschillende aansluitende opleidingen.

³ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet hoger beroepsonderwijs, 9 oktober 2008.

⁴ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over het sociaal statuut van de student, 10 maart 2009.

De projecten bevestigen de moeilijkheden die blijven bestaan in de uitwerking van aanvullingstrajecten vanuit HBO5-opleidingen in het volwassenenonderwijs naar een aansluitende professionele bachelor.⁵ De vraag rijst of dit voldoende consciëntieus kan gebeuren aan de hand van competentievergelijkingen.

Tenslotte blijkt de communicatie over de verschillende mogelijke trajecten onvoldoende transparant te zijn. Een betere communicatie zal de trajectbegeleiding zeker ten goede komen.

2.5 Geografische spreiding

Hoger beroepsonderwijs kan niet ingepast worden in de bestaande regionale omschrijvingen. Hogescholen hebben als werkingsregio Vlaanderen, centra voor volwassenenonderwijs hebben een overlegstructuur in regionale consortia, instellingen secundair onderwijs werken dan weer in scholengemeenschappen of scholengroepen.

Uit de projecten is gebleken dat zowel stedelijke netwerken als netwerken met een ruimere geografische omschrijving resultaten opleveren.

2.6 Samenwerking met arbeidsmarkt

Arbeidsmarkt-onderwijs: verhoudingen op micro-niveau

Vanuit de verschillende betrokken opleidingen binnen de projecten HBO-SAM verwijst men voor de concrete interacties met de werkgevers naar instellingsinterne overlegorganen zoals bijvoorbeeld opleidingsadviesraden of opleidingscommissies. In het bijzonder kunnen contacten met stagebedrijven hier een plaats krijgen.

Deze overlegorganen hebben een adviserende functie en willen de polsslag van het werkveld vertalen naar de concrete opleidingen. Dit concept kan uiteraard ook toegepast worden op alle opleidingen van het hoger beroepsonderwijs.

In het algemeen kan men uit de projectgegevens afleiden dat de contacten tussen opleidingen en het bedrijfsleven op het micro -niveau vlot verlopen.

Arbeidsmarkt-onderwijs: verhoudingen op meso-niveau

In meerdere projecten stellen we vast dat de aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt gefaciliteerd wordt vanuit regionale samenwerkingsverbanden en organisaties.

Zo werd samenwerking tot stand gebracht via de ondersteuning van een regionaal sociaaleconomisch overlegcomité of werden structuren opgezet die alle actoren in een bepaalde sector in een bepaalde provincie groeperen. Ook werd vanuit het stedelijke niveau samenwerking opgezet. Zulke lokaal ingebedde gegroeide samenwerkingsverbanden blijken een grote hefboom te zijn voor de realisatie en het onderhoud van instellingsoverschrijdende netwerken.

Arbeidsmarkt-onderwijs: verhoudingen op macro-niveau - beroepscompetentieprofielen

Bij de overgrote meerderheid van de projecten wordt gerapporteerd dat er - bij gebrek aan beroepscompetentieprofielen - een moeizame afstemming is van de opleidingen op de

⁵ ALGEMENE RAAD, Advies over de organisatie van aanvullingstrajecten tussen het CVO en de hogeschool, 31 mei 2007.

verwachtingen van de arbeidsmarkt. De onderwijspartners ervaren een gebrek aan kennis over wie de aanspreekpunten zijn voor de opmaak van intersectorale beroepscompetentieprofielen. Dit heeft uiteraard zijn weerslag op het opleidingsaanbod.

De overheid zou erover moeten waken dat de ontwikkeling van beroepscompetentieprofielen in de toekomst op een manier gebeurt die beantwoordt aan de SMART⁶-principes.

2.7 Werkplekleren

Er blijven nog heel wat knelpunten bestaan bij de concrete invoering van werkplekleren. Uit de projectresultaten kan men duidelijk vaststellen dit dikwijls verengd wordt tot een stage. Het blijft een onderwijskundige uitdaging om ook andere vormen van praktijkgebaseerd leren als werkplekleren te erkennen.

Elke werkplek is zeer specifiek gekoppeld aan het bedrijf. Streefdoel moet echter zijn dat de cursist op het einde van de opleiding dezelfde competenties bereikt heeft. Het werkplekprogramma is steeds individueel op maat van de student en op maat van het bedrijf opgesteld. Bij elke nieuwe werkplek worden dan ook voor elke lerende telkens weer alle stappen doorlopen. Dit heeft implicaties voor de ruimere kwaliteitszorgproblematiek van het werkplekleren en kost heel wat energie en tijd.

Verder brengt het invoeren van het werkplekleren ook heel wat organisatorische problemen met zich mee. Een belangrijke vraag in dit verband is de wijze waarop het werkplekleren kan gekaderd worden in het curriculum.

Een laatste knelpunt betreft de modaliteiten van de overeenkomst tussen werkveld, student en onderwijsinstelling. Hiervoor is momenteel geen algemeen geldend model beschikbaar.

3 Beleidsaanbevelingen

3.1 Het perspectief van de lerende moet centraal staan

Het is belangrijk dat de lerende – generatiestudent of zij-instromer – kan beschikken over transparante informatie over alle onderwijsmogelijkheden. Hij moet ook geïnformeerd worden over het aanbod buiten de reeds bestaande samenwerkingsverbanden en over de leertrajecten die hij kan doorlopen. Hij moet ook op de hoogte zijn van de consequenties van genomen keuzes op de sociale zekerheidspositie en de eventuele mogelijkheden om een opleiding te combineren met een tewerkstelling.

De Vlor is van oordeel dat die informatieverstrekking best instellingsoverschrijdend wordt georganiseerd.

Er moet gezorgd worden voor een adequate screening van kandidaat-lerenden zodat de voor hen meest optimale leerpaden kunnen voorgesteld worden. Bovendien moet men tijdens het traject van de lerende ook oog hebben voor een adequate heroriëntering.

De Vlor is dan ook van oordeel dat het opzetten en bestendigen van samenwerkingsverbanden moet vertrekken vanuit het perspectief van de lerende.

⁶ Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch, Tijdsgebonden

3.2 Aanbevelingen aan de onderwijsverstrekkers

3.2.1 Samenwerking rond trajectbegeleiding

Het decreet op het hoger beroepsonderwijs voorziet geen trajectbegeleiding over de verschillende kwalificatieniveaus en HBO5-aanbieders heen. Flexibiliteit en samenwerking op het vlak van trajectbegeleiding zouden nochtans essentiële kenmerken moeten zijn van het hoger beroepsonderwijs. Lerenden dienen bij de uitstippeling van hun leertraject goed geïnformeerd te worden over de verschillende mogelijke leertrajecten. De leertrajectbegeleiders in de onderwijsinstellingen moeten dan ook op de hoogte zijn van alle mogelijke aansluitende trajecten. Dit kan enkel indien op een systematische manier informatie uitgewisseld wordt tussen de leertrajectbegeleiders van aansluitende opleidingen in verschillende onderwijsinstellingen van een zelfde regio of in de ruimere regio. De raad adviseert de onderwijsinstellingen dan ook om de netwerkvorming bij de leertrajectbegeleiders te stimuleren en te faciliteren en dit zowel binnen de reeds gevormde samenwerkingsverbanden als daarbuiten.

De Vlor is van oordeel dat 'gemengde opdrachten' samenwerking kunnen faciliteren. De onderwijsinstellingen dienen er bij de opdrachtverdeling van de personeelsleden dan wel over te waken dat het 'gemengde' karakter van de onderwijsopdracht geen negatieve gevolgen heeft voor de rechtspositie van het personeelslid.

Tenslotte blijkt er te weinig transparantie te zijn in de communicatie over de verschillende mogelijke trajecten. Onderwijsinstellingen dienen te zorgen voor de adequate communicatie van alle mogelijke opleidingstrajecten.

3.2.2 Generieke afspraken voor aanvullingstrajecten

In het EVK-HOSP-project (2005-2007) ontwikkelde de Vlor een methodiek voor de aanvullingstrajecten in het hogeschoolonderwijs op basis van EVK. Dit is bedoeld voor afgestudeerden uit het volwassenenonderwijs die een bachelor willen verwerven in een aansluitende opleiding aan een hogeschool.

De Vlor vindt het noodzakelijk dat er een generieker systeem komt voor het uitwerken van aanvullingstrajecten van HBO5-opleidingen naar professionele bachelors. Dit is zowel een onderwijskundige als een maatschappelijke uitdaging.

Om transparante aansluitingen te garanderen, is het aangewezen dat de aanvullingstrajecten uitgaan van een zelfde aantal studiepunten, onafhankelijk van de instelling waar de HBO5-opleiding werd afgewerkt of waar de aansluitende bacheloropleiding wordt gevolgd. De concrete invulling van opleidingsonderdelen zal uiteraard nog variëren van hogeschool tot hogeschool en bijkomende EVC/EVK-procedures kunnen nog altijd bijkomend ingeroepen worden door de aanvragers van een aanvullingstraject.

De Vlor pleit ervoor dat alle betrokken partners in hogescholen, centra voor volwassenenonderwijs en instellingen secundair onderwijs met een HBO5-opleiding Verpleegkunde in consensus een generiek kader zouden ontwikkelen. Hogescholen behouden eindverantwoordelijkheid.

De Vlor pleit ervoor dat de opleidingsprofielen van het hoger beroepsonderwijs generiek zouden blijven voor alle aanbieders van eenzelfde HBO5-opleiding.

3.2.3 Profilering van het hoger beroepsonderwijs

Hoger beroepsonderwijs en Se-n-Se zijn relatief nieuw en komen in de keuzebegeleidingactiviteiten van instellingen secundair onderwijs nog niet onmiddellijk in beeld als mogelijke optie voor een studiekeuze na het secundair onderwijs.

De Vlor pleit ervoor dat bij de studiekeuze naar het hoger onderwijs de informatieverstrekking over de instellingen en organisaties volledig is en dat een correcte duiding wordt gegeven van de verschillende leerwegen.

3.2.4 Investeren in adequate intake en heroriëntering

Het zou lerenden tijd en inspanningen besparen indien ze onmiddellijk kunnen instromen in het voor hen meest geschikte kwalificatieniveau. Een adequate intake kan het traject van de lerende optimaliseren. Er is nood aan een instrumentarium om die intake op een objectieve en professionele manier te kunnen uitvoeren. Dit creëert transparantie, verhoogt slaagkansen voor toekomstige lerenden en voorkomt dat de onderwijsaanbieders hun opleidingen zouden aanpassen.

De Vlor vraagt de onderwijsinstellingen om ook tijdens het traject van de lerende maximaal oog te blijven hebben voor eventuele heroriëntering.

De raad acht het ook aangewezen om kennisdeling rond deze problematiek op te zetten.

3.2.5 Alternatieven voor werkplekleren uitwerken

In het decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs wordt werkplekleren gedefinieerd als 'leeractiviteiten die gericht zijn op het verwerven van algemene en/of beroepsgerichte competenties, waarbij de arbeidssituatie de leeromgeving is'.

De belangrijke plaats die werkplekleren toegemeten krijgt in het hoger beroepsonderwijs maakt het noodzakelijk dat onderwijsinstellingen en publieke opleidingsverstrekkers blijven werken aan het uittekenen van nieuwe pistes voor de invoering ervan. Het is belangrijk om hierbij voor ogen te houden dat werkplekleren meer betekent dan enkel het volgen van stages. We verwijzen hierbij naar de vroegere adviezen van de Vlor over werkplekleren.⁷

3.3 Aanbevelingen aan de overheid

3.3.1 Stroomlijning van informatie en communicatie

Potentiële lerenden - generatiestudenten en zij-instromers - hebben nood aan correcte, gerichte informatie over alle opleidingsmogelijkheden en hun finaliteit. Er bestaan momenteel wel voldoende informatiemomenten, maar kandidaat-lerenden zien in deze overvloed het bos niet meer door de bomen.

De Vlor meent dat een centraal aangestuurd, geüpdatet informatiekanaal voor de lerenden noodzakelijk is. Die informatie dient betrekking te hebben op zowel de mogelijke opleidingen en leerwegen als op de randvoorwaarden m.b.t. het sociaal statuut van de lerende.

⁷ ALGEMENE RAAD, Advies over de specificiteit van werkplekleren in het volwassenenonderwijs, 10 februari 2009.

ALGEMENE RAAD, Advies over werkplekleren in onderwijs en opleiding, 22 maart 2007.

Deze randvoorwaarden hebben betrekking op studentenvoorzieningen, studietoelagen, inschrijvingsgelden, kinderbijslag, studeren met een leefloon of werkloosheidsuitkeringen, financiering van studies met opleidingscheques en de werking van het betaald educatief verlof. De raad pleit overigens niet alleen voor een informatiekanaal voor de lerenden, maar ook voor gespecialiseerde informatie van de overheid voor leertrajectbegeleiders.

Met de hervorming van het hoger onderwijs en het decreet betreffende Se-n-Se en het hoger beroepsonderwijs is studiekeuze naar het hoger onderwijs complexer geworden. In dit veelzijdige hogeronderwijslandschap waarin ook het hoger beroepsonderwijs een optie geworden is, wordt het steeds moeilijker om correcte en volledige informatie te verschaffen. Niet alleen lerenden, maar ook de lokale CLB-medewerkers en de leraren van het secundair onderwijs kennen het huidige hoger onderwijslandschap (de Ba-Ma-structuur en het hoger beroepsonderwijs) vaak onvoldoende. Er is dus ook duidelijk nood aan informatie over instellingen en onderwijsniveaus heen.

De raad adviseert de overheid de bestaande informatiesystemen te integreren, te automatiseren en af te stemmen.

3.3.2 Randvoorwaarden voor lerenden in het hoger beroepsonderwijs

In het advies over het voorontwerp van decreet hoger beroepsonderwijs wees de Vlor op een aantal leemtes in de randvoorwaarden voor het hoger beroepsonderwijs. Zo ontbreken de noodzakelijke structurele kaders en financiële ondersteuning voor de trajectbegeleiding van lerenden doorheen het hoger beroepsonderwijs. Het decreet voorziet evenmin voldoende ondersteuning voor de basisbegeleiding in instellingen die HBO5-opleidingen aanbieden.

De Vlor wees ook op de noodzaak om het statuut van de lerende in het hoger beroepsonderwijs te regelen. Er is een grote ongelijkheid tussen lerenden die een HBO5-opleiding volgen in een CVO en lerenden die een HBO5-opleiding volgen in een hogeschool. Die verschillen uiten zich o.a. op het vlak van inschrijvingsgelden, studiefinanciering en sociale voorzieningen. Er is ook nood aan een regeling voor het educatief verlof en de kinderbijslag. De Vlor pleitte reeds herhaaldelijk voor een passend systeem van studiefinanciering dat gekoppeld is aan de kenmerken van de doelgroep en niet aan de instelling die de opleiding aanbiedt. Als lerenden in het volwassenenonderwijs geen recht hebben op studiefinanciering, ontstaat er ongelijkheid tussen lerenden die na het secundair onderwijs kiezen voor een HBO5-opleiding aan een CVO en lerenden die kiezen voor een - soms identieke/gelijkaardige - HBO5-opleiding aan een hogeschool.

De Vlor herhaalt zijn vraag om lerenden in het hoger beroepsonderwijs toegang te bieden tot de sociale voorzieningen van het hoger onderwijs. In de financiering hiervan moet dan ook rekening worden gehouden met deze nieuwe groep. Voor de HBO5-lerenden in de CVO's herhaalt de Vlor zijn vraag naar een behoeftenonderzoek naar sociale voorzieningen en studentenvoorzieningen.

De raad verwijst ook naar zijn advies van de Raad Hoger Onderwijs waarin gevraagd wordt na te gaan in hoeverre een degelijk sociaal statuut voor de groep van HBO5-lerenden kan ontwikkeld worden.⁸

⁸ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over het sociaal statuut van de student, 10 maart 2009.

3.3.3 Kennisdeling werkpleklers

Centraal in de ontwikkeling van het hoger beroepsonderwijs, is de koppeling met de arbeidsmarkt. Het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs zijn immers bedoeld om in te spelen op de behoeften van al wie na het behalen van het diploma secundair onderwijs via korte trajecten⁹ een beroepskwalificatie wil verwerven. Deze opleidingen moeten leiden tot een onderwijskwalificatie die uit minstens één beroepskwalificatie bestaat.

De invoering van werkpleklers vormt een wezenlijk onderdeel van opleidingen in het hoger beroepsonderwijs.

De raad meent dat er onderzocht moet worden onder welke voorwaarden de Regionale Technologische Centra in het hoger beroepsonderwijs een rol kunnen spelen. Over een eventuele rol van de Regionale Technologische Centra in de uitrol van het decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs is zeker ook overleg nodig.

3.3.4 Voorwaarden creëren voor het uitwisselen van personeel

Lectoren en docenten die een gemengde opdracht opnemen in een onderwijsinstelling van een ander onderwijsniveau, kunnen een positieve rol spelen in informatie-uitwisseling tussen de verschillende onderwijsinstellingen en in de eventuele heroriëntering van lerenden. Het gaat bijvoorbeeld over iemand die een lesopdracht of begeleidingsopdracht uitoefent in een hogeschool, maar ook deels werkzaam is in een centrum voor volwassenenonderwijs of een instelling secundair onderwijs. Dit personeelslid kan in deze situatie geconfronteerd worden met conflicterende regelgeving over zijn rechtspositie.

De Vlor vraagt de overheid om voorwaarden te creëren en hinderpalen weg te nemen zodat vlotte personeelsuitwisseling mogelijk is zonder dat dit gemengd statuut negatieve repercussies heeft op de rechtspositie van het personeelslid.

3.3.5 Profileren hoger beroepsonderwijs

De identiteit en de mogelijkheden van het hoger beroepsonderwijs zijn momenteel onvoldoende bekend bij het grote publiek.

De raad acht het de taak van overheid om de bekendheid van het hoger beroepsonderwijs te vergroten en om het hoger beroepsonderwijs te profileren als een volwaardig opleidingsalternatief na het secundair onderwijs.

3.3.6 Investeren in adequate intake en heroriëntering

De raad vraagt de overheid om de ontwikkeling van adequate intake-instrumenten en instrumenten voor heroriëntering te ondersteunen.

3.3.7 Faciliteren van regionale samenwerking en netwerkvorming

In de bestaande samenwerkingsverbanden valt het hoger beroepsonderwijs tussen meerdere stoelen. Elk onderwijsniveau heeft zijn eigen, al dan niet decretaal verplichte samenwerkingsverbanden (associaties, consortia, scholengemeenschappen en

⁹ Met uitzondering van de HBO5-opleiding Verpleegkunde

scholengroepen). Daarnaast blijkt dat op het terrein zinvolle samenwerkingsverbanden zijn gegroeid die niet in een vaste structuur kunnen gegoten worden.

De Vlor vraagt dat de overheid zinvolle samenwerkingsverbanden maximaal zou ondersteunen. Het mag niet de bedoeling zijn om nieuwe structuren uit te tekenen en op te leggen aan de betrokken actoren.

Uit de projecten is gebleken dat samenwerking een extra stimulans heeft gekregen door de projectmatige ondersteuning. De raad vraagt langlopende projectmatige ondersteuning op te zetten voor samenwerking tussen instellingen die werken rond kwaliteitszorg, aanvullingstrajecten of heroriëntering.

Daarnaast moet het mogelijk zijn de samenwerking van hogescholen, centra voor volwassenenonderwijs en instellingen secundair onderwijs met HBO5-opleidingen verpleegkunde te valoriseren in de financiering.

3.4 Aanbevelingen aan de andere actoren

3.4.1 CLB

Binnen de werking van het CLB is het aangewezen om expliciete aandacht te besteden aan het hoger beroepsonderwijs als volwaardig opleidingsalternatief voor toekomstige generatiestudenten.

In het kader van de eerstelijnsopdracht van het CLB dienen scholen dan ook maximaal in deze zin te worden ondersteund.

De raad vraagt de CLB om te investeren in verdere expertiseontwikkeling rond de HBO5-opleidingen.

3.4.2 Publieke opleidingsverstrekkers

De raad adviseert VDAB en Syntra om met CVO's en/of hogescholen bestaande afspraken over samenwerking in HBO5-opleidingen uit te diepen en om nieuwe afspraken te maken.

Dit sluit aan bij de mogelijkheden die het decreet biedt om componenten van HBO5-opleidingen aan te bieden.

Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Demeulemeester
voorzitter